

דף מקורות - פרשת כי תבוא – עטרת החיים

השיעור השבועי של הרב יצחק חי זאגא בבית הרב קוק, אור ליח' אלול תשע"ו
א. דברים כח - 'והיה אם שמוע תשמע בקול ד' אלוקיך לשמר לעשות את כל מצותיו אשר אנכי מצוך היום ונתנך ד' אלוקיך עליון על כל גויי הארץ. ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך.. וראו כל עמי הארץ כי שם ד' נקרא עליך ויראו ממך.. יפתח ד' לך את אוצרו הטוב את השמים לתת מטר ארצך בעתו ולברך את כל מעשה ידך והלוית גוים רבים ואתה לא תלוה. ונתנך ד' לראש ולא לזנב והיית רק למעלה..

ב. קובץ א' תתפא -הדבקות האלוקית, כשהיא באה רק בתור רעיון או רגש בודד, שכל ארחות החיים, וכל השקפת העולם, וכל עשרה של תורה, וכל המזג הגופני, וכל היחש להסביבה ולהיסטוריה הלאומית.. ולכל תורת המוסר והמדות, ולכל זרמי השירה והפיוט, והרגשת כל נשגב ויפה בכלל, אינם מתיחסים אליה בקשר אורגני - מתהפכת היא למין הזיה של בטלנות, שהיא מדלדלת את האדם את היחיד ואת הציבור, ואינה ראויה כלל לשמה הגדול. אבל בזמן שהיא באה מתוך עושר רוחני ומעשי גדול, אז היא, רק היא עטרת החיים, רק על ידה יבוסס מצב עם, על ידה ירומו קרן כל המדעים, וכל תיקוני העולם היותר יפים ונהדרים. על ידה יזדככו הנפשות בעומקם, ועל ידה ימלאו החיים ששון ובטחה, החיים יעשו עשירים, ויראת המחלות, היסורים, העוני והמות, לא יוכלו להפריע את אורם המזהיר כל. באספקלריא של מקור החיים הכל נשקף, והכל מנוצח מעצמת גבורי כח, אשר אור החיים ממלאים את כל הגות רוחם ואת כל קרביהם. שמחת הנצח מעטרת אותם בכל עת, והוד הקודש מפאר את ערכם, ומזיו חייהם אור יקרות מופיע על כל העולם, על כל דורם, על כל אשר יחוש להיות נהנה מזיום. והתורה, שהדבקות האלוקית היא מגמתה, בצורה של הרמת החיים כולם אליה, בצורה של התקיימותם של כל השכלולים המעשיים והחברותיים, והכשרתם למגמתם העליונה, היא תורת החיים לכל העולם, שעתידה להיות המעין העולמי לאוצר רוח האדם.

ג. דברים כז - 'ויצו משה וזקני ישראל את העם לאמר שמור את כל המצוה אשר אנכי מצוה אתכם היום. והיה ביום אשר תעברו את הירדן אל הארץ אשר ד' אלוקיך נתן לך והקמת לך אבנים גדולות ושדת אתם בשיד. וכתבת עליהן את כל דברי התורה הזאת בעברך למען אשר תבא אל הארץ אשר ד' אלוקיך נתן לך ארץ זבת חלב ודבש כאשר דבר ד' אלוקי אבותיך לך.. וכתבת על האבנים את כל דברי התורה הזאת באר היטב. רמב"ן -אמר ר"א בשם הגאון, שכתבו עליהם מנין המצות כמו הכתובות בהלכות גדולות כעין אזהרות, וטעם "באר היטב", הכתיבה. ורבותינו אמרו (סוטה לב א), בשבעים לשון. ומצינו בספר תאגי, שהיתה כל התורה כתובה בהן מבראשית עד לעיני כל ישראל בתאגיה וזיוניה, ומשם נעתקו התאגין בכל התורה. ויתכן שהיו האבנים גדולות מאד, או שהיה ממעשה הנסים..

ד. דברים כו - 'והיה כי תבוא אל הארץ.. ולקחת מראשית כל פרי האדמה.. ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לד' אלוקיך כי באתי אל הארץ.. ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ד' אלוקיך ולביתך אתה והלוי והגר אשר בקרבך.. כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת המעשר ונתתה ללוי לגר ליתום ולאלמנה ואכלו בשעריך ושבעו. ואמרת לפני ד' אלוקיך בערתי הקדש מן הבית וגם נתתיו ללוי ולגר ליתום ולאלמנה ככל מצותך אשר צויתני לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי.. השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתת לנו כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש. רש"י -ונתת ללוי. את אשר לו הרי מעשר ראשון. לגר ליתום ולאלמנה זה מעשר עני. מלבי"ם -ונתתה ללוי. בלוי עני ידבר שאם אינו עני לא יותן לו מעשר עני, והיה לו לומר ונתתה לעניים, אלא שבא ללמד שיחלק המעשר עני א) לפי היחוס והוא הלוי ב) למי שאין לו עוזר ותומך והוא הגר. ג) למי שאינו יכול להרויח והוא היתום (שסתם יתום הוא קטן). ד) למי שאינו יכול להתבזות במלאכה בזויה והיא האלמנה.. לא תוכל לבוא ולצאת בבתי אחרים מפני החשד..

ה. קובץ ד' פג - 'אור אלוקי עליון מתהלך בתנועת הפועלים הכללית, וגם הישראלית הפרטית. ההערכה של יגיעת הכפים היא יסוד תקון העולם, והתחלת העמדתו של רוח האדם על מכונו, מציאת הזיק העליון ההולך ומאיר בקרב סאון החיים. אם יש כמה דרכי עילוי במציאות הסדרנות של האדם, בהעמדת השלטון

ותכסיסי החברה, שהם נתמכים על רעיונות עליונים, שצריכים חלק רשום מבני אדם להקדיש כשרונם להציורים האציליים ולמודיהם, אבל עמדת החיים עצמם, טהרה של הנשמה, סיפוק חושה הפנימי שכולו יושר וצדק, זה ימצא ביגיע כפים, בעמל היצירה הגופנית, ובהבאת פרותיה ליהנות בהם בני אדם, כל אחד לפי מעלות רוחו וכחותיו העצמיים. ודרך מעבר זה של קדושת העבודה החמרית, יעלה האדם אל מרום האושר אשר למנוחה העליונה. גדול הנהנה מיגיע כפו יותר מירא שמים, וזה וזה יחד מכשירים הם את אהבת השמים בכל הרחבתה ועדיניותה הרוממה.

ו. דברים כז - 'ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם ואמר כל העם אמן. רש"י - כאן כלל את כל התורה כולה וקבלוה עליהם באלה ובשבועה. רמב"ן - ובירושלמי בסוטה (פ"ז ה"ד) ראיתי, אשר לא יקים, וכי יש תורה נופלת, רבי שמעון בן יקים אומר זה החזן, רבי שמעון בן חלפתא אומר זה בית דין של מטון, דמר רב יהודה ורב הונא בשם שמואל על הדבר הזה קרע יאשיהו ואמר עלי להקים, אמר רבי אסי בשם רבי תנחום בר חייא למד ולימד ושמר ועשה והיה ספק בידו להחזיק ולא החזיק הרי זה בכלל ארו. ידרשו בהקמה הזאת, בית המלך והנשיאות שבידם להקים את התורה ביד המבטלים אותה, ואפילו היה הוא צדיק גמור במעשיו והיה יכול להחזיק התורה ביד הרשעים המבטלים אותה הרי זו ארו..

ז. אורות הראי"ה סא - 'הוזים למפעל הקיצו, העת באה, ובוורת, השמרו מלהבתה האוכלת, לשון אשה עצלים תאכל, תלחך חנפים ונעוים, העירו למפעל, הצילו, הושיעו עם קורא צועק לעזרה.